13 Μαΐου 2017

Λίγοι κερδίζουν, πολλοί χάνουν από την ψηφιακή οικονομία

/ Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

Η τεχνολογία μπορεί να ενδυναμώσει μπορεί όμως και να υποδουλώσει. Η εφαρμογή της καινοτομίας στην οικονομία δημιουργεί εργαζόμενους πολλών ταχυτήτων και «σπρώχνει» τα οφέλη προς μια μικρή ομάδα στην κορυφή. Οι νέες τεχνολογίες συνεισφέρουν με τον τρόπο τους και στην συγκέντρωση του πλούτου σε λιγότερα χέρια.

Για παράδειγμα ένας τυπικός οδηγός ταξί στη Νέα Υόρκη μπορεί να δουλεύει ταυτόχρονα για δύο ή και τρεις διαφορετικές εταιρείες όπως η Uber ή και η Lyft. Τέτοιοι άνθρωποι είναι ουσιαστικά επιχειρηματίες που δουλεύουν για τον εαυτό τους, με όλες τις ελευθερίες που αυτό παρέχει. Ωστόσο, πρέπει να αντιμετωπίσουν πολλές δυσκολίες όπως το να δουλεύουν για πολλαπλούς εργοδότες ανά πάσα στιγμή και πιθανότατα να μην έχουν πρόσβαση σε προνόμια όπως η ασφάλιση ή η συνταξιοδότηση από κανέναν τους.

Από την άλλη υπάρχει το παράδειγμα ενός συμβούλου διοίκησης. Ο συγκεκριμένος μπορεί να χρεώνει και 10.000 δολάρια την ημέρα τον κάθε πελάτη του, αξιοποιώντας το cloud, τα smartphones και τις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης για να δουλεύει από οπουδήποτε και οποιαδήποτε ώρα. Κάτι το οποίο το κάνει εύκολο για εκείνον να βγάζει έναν υψηλό εξαψήφιο ή και επταψήφιο μισθό ενώ την ίδια στιγμή περνάει τον περισσότερο χρόνο του σε πολυτελή ξενοδοχεία και εξοχικά. Το κόστος ενός ψηφιακού βοηθού με βάση την Ινδία είναι ελάχιστο, ενώ παντού στον κόσμο είναι διαθέσιμοι χώροι εργασίας με αρκετά φθηνό ενοίκια.

Ξεκάθαρα η έλευση της υψηλής τεχνολογίας σημαίνει διαφορετικά πράγματα για αυτούς τους δύο εργαζόμενους. Για τον σύμβουλο είναι ένας τρόπος να βγάλει περισσότερα χρήματα σε λιγότερο χρόνο, με περισσότερη ελευθερία και πιο ευέλικτα. Από την άλλη για τον οδηγό ταξί μπορεί να μοιάζει με σύστημα νέο-σκλαβιάς.

Η ψηφιακή οικονομία είναι πολύ διχασμένη. Και αυτό αφορά σχεδόν τους πάντες δεδομένου ότι σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες από εταιρείες όπως η McKinsey έως οργανισμούς όπως ο ΟΟΣΑ, τα επόμενα 10 με 20 χρόνια ο αριθμός των ανθρώπων που θα δουλεύουν ως ελεύθεροι επαγγελματίες, ή ως ανεξάρτητοι συνεργάτες, ή με πολλαπλούς εργοδότες θα αυξηθεί σημαντικά. Ήδη στις ΗΠΑ το 35% του εργατικού δυναμικού δουλεύει με τέτοιες μορφές απασχόλησης.

Η διαχωριστική γραμμή βέβαια είναι η τεχνολογία. Οι πλατφόρμες δικτύωσης και το λογισμικό της νέας ψηφιακής οικονομίας έχουν ως αποτέλεσμα τις πιο φθηνές τιμές για τους καταναλωτές, τη μείωση του κόστους των εργοδοτών και υψηλότερους μισθούς στις πιο τεχνικά καταρτισμένους και καλύτερα εκπαιδευμένους εργαζόμενους που μπορούν να κάνουν ακόμη περισσότερη υψηλά αμοιβόμενη δουλειά σε λιγότερο χρόνο.

Ωστόσο αυτές οι τεχνολογίες συνεισφέρουν με τον τρόπο τους και στην συγκέντρωση του πλούτου σε λιγότερα χέρια. Σε επίπεδο μισθών η ψηφιοποίηση της εργασίας «μπορεί να έχει επιταχύνει στην μεγάλη απόκλιση μεταξύ της πλειοψηφίας των εργαζομένων και μιας μικρότερης ομάδας στην κορυφή», σύμφωνα με έρευνα της McKinsey Global Institute (MGI).

Η «ψαλίδα» αυτή ανοίγει και άλλο αν αναλογιστεί κανείς ότι λίγοι μόνο τομείς εργασίας έχουν υιοθετήσει τελευταίας μορφής τεχνολογίες σε σημαντικό βαθμό. Στις ΗΠΑ οι εργαζόμενοι στους τομείς της πληροφορικής, των τηλεπικοινωνιών και των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών απολαμβάνουν σχεδόν διπλάσιες αυξήσεις μισθών από τον μέσο όρο της χώρας. Ωστόσο αυτοί οι τομείς αποτελούν μόλις το

19% της αγοράς εργασίας. Οι μεγαλύτεροι τομείς σε επίπεδο απασχόλησης – όπως αυτοί της υγείας και της εκπαίδευσης– έχουν ψηφιοποιηθεί σε μικρότερο βαθμό και είναι για την πλειοψηφία των εργαζομένων λιγότερο αποδοτικοί.

Υπάρχει μια ακόμα διαφοροποίηση που ενισχύουν το φαινόμενο του «ο νικητής τα παίρνει όλα». Για να μπορέσουν να εκμεταλλευτούν στον μεγαλύτερο βαθμό την ψηφιακή οικονομία και τις ευκαιρίες που αυτή προσφέρει οι εργαζόμενοι πρέπει να έχουν πρόσβαση σε υψηλής ταχύτητας συνδέσεις στο διαδίκτυο, κάτι το οποίο είναι τρεις φορές πιο πιθανό να γίνει σε αστικές περιοχές από την ύπαιθρο.

Ακόμη και εντός των πόλεων εντοπίζονται μεγάλα κενά ευκαιριών. Για παράδειγμα στην Νέα Υόρκη το 80% των κατοίκων του πλούσιου Μανχάταν έχουν πρόσβαση σε υψηλής ταχύτητας συνδέσεις, ενώ στο πιο φτωχό Μπρονξ το ποσοστό αυτό είναι 65%.

Η γεφύρωση αυτών των διαφορών είναι πολύ σημαντική για την επίτευξη μιας πιο βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης. Ένα βασικό σημείο της τελευταίας έκθεσης του ΔΝΤ αναφέρει ότι οι χώρες και οι βιομηχανίες που θα υιοθετήσουν τις νέες τεχνολογίες πιο γρήγορα θα είναι αυτές που θα αναπτυχθούν πιο γρήγορα και πιο βιώσιμα.

Υπάρχουν πολλές πλευρές του θέματος που πρέπει να κοιτάξουν οι πολιτικοί, από την προώθηση επενδύσεων για την διασύνδεση της υπαίθρου, έως την εφαρμογή μέτρων κοινωνικής προστασίας για τους εργαζόμενους. Στις ΗΠΑ έχει ανοίξει η συζήτηση για μεταφορά δικαιωμάτων ασφάλισης και σύνταξης που δεν εξαρτώνται από συγκεκριμένο εργοδότη. Η ΕΕ προσπαθεί να εντάξει στο σύστημα ασφάλισης τους οδηγούς της Uber, τους μεταφορείς δεμάτων και τους υπόλοιπους εργαζόμενους στον τομέα παροχής υπηρεσιών που δουλεύουν με βάση την ψηφιακή οικονομία.

Τέτοιες κινήσεις δεν είναι απαραίτητες μόνο για την οικονομική ανάπτυξη αλλά και για την πολιτική σταθερότητα. Δεν είναι τυχαίο ότι τόσο στις φτωχές όσο και στις πλούσιες χώρες, όσοι δεν μπορούν να εκμεταλλευτούν την νέα ψηφιακή οικονομία είναι και οι ίδιοι που ψηφίζουν λαϊκιστές υποψηφίους. Σε έναν κόσμο που η τεχνολογία έχει σπρώξει ακόμη περισσότερα κέρδη στην κορυφή, η εξασφάλιση της καλύτερης μοιρασιάς των πλεονεκτημάτων από την ψηφιακή οικονομία είναι κρίσιμη για την επίτευξη οικονομικής ανάπτυξης.

Πηγή: insider.gr